

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 4. 12. 2024

TISKOVÁ ZPRÁVA

Černý kašel a atypické zápal plic trhají rekordy: Jak s nimi odborníci z VFN bojují a co nás čeká o Vánocích?

Letošní podzim zamíchal pořadím respiračních infekcí. Přední místa již několik měsíců drží dvě bakteriální infekce, a to černý kašel a atypické zápal plic způsobené plicními mykoplazmaty. RS viry a viry chřipky zatím jen pozvolna narůstají. Letos již hlášených přes 34 tisíc případů černého kašle přineslo v porovnání i s předchozími rekordními lety více než 10x vyšší výskyt nákazy! Počty zápalů plic se zvedly zejména u dětí, ale vyšší jsou i u dospělých a starších pacientů. Nejčastější příčinou hospitalizací u školních dětí jsou plicní mykoplazmata. Lékaři apelují na rodiče – vyhněte se běžným chybám v péči o nemocné děti.

Podzim a zima představují pro virové respirační infekce ideální podmínky. Kromě větší stability běžných respiračních virů přispívá k šíření nákazy i zvýšený pobyt lidí v uzavřených prostorách a kolektivní prostředí škol a školek. „Velkou roli v aktuální situaci sehrála pandemie nemoci covid-19. Ta pozastavila běžnou cirkulaci některých infekcí, což zvýšilo vnímavost populace k nákazám, jako jsou černý kašel a plicní mykoplazmata,“ uvádí MUDr. Jana Augustínová, primářka Kliniky pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. LF UK a VFN, a dodává: „Letošní sezóna je v řadě ohledů odlišná. Kromě očekávaných virových infekcí se neobvykle zvýšil výskyt bakteriální infekce černého kašle a nákaz způsobených plicními mykoplazmaty (atypický zápal plic). Zatímco černý kašel představuje závažné riziko pro neočkované jedince a dětí do 1 roku věku, plicní mykoplazmata jsou příčinou hospitalizace řady starších dětí, ale i dospělé populace.“

Alarmující počty atypických zápalů plic

„Plicní mykoplazmata, tedy bakteriální infekce způsobující atypický zápal plic, se obvykle vyskytuje ve 3–5letých cyklech,“ vysvětluje dětská pneumoložka MUDr. Jana Tuková, Ph.D. z Kliniky pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. LF UK a VFN a upozorňuje: „Ovšem letos se díky přerušení běžného vývoje během pandemických opatření vrátila s velkou silou. Týdně nám v ambulanci přibývají desítky dětí s příznaky infekce dolních cest dýchacích či se zápal plic. Naštěstí u většiny dětí je možné pokračovat v léčbě antibiotiky ambulantně a jen menší část případů vyžaduje hospitalizaci a přechodnou kyslíkovou terapii.“ Letos v dětské populaci mimořádně stoupl také počet případů černého kašle (pertuse). K začátku listopadu 2024 bylo v Česku hlášeno téměř 34 a půl tisíce případů, což je desetkrát víc než v předchozích rekordních letech. Nejohroženější skupinou jsou stále novorozenci a kojenci, kteří ještě nejsou chráněni ukončeným očkováním.

Jaké nejčastější chyby rodiče dělají?

Průběh respiračních infekcí u dětí bývá většinou mírný, ale rodiče by neměli situaci podceňovat. Především u nejmenších pacientů je vhodná kontrola lékařem. „Vyhledat bezodkladně lékaře je třeba zejména v případě ztíženého nebo nepravidelného dýchání a celkového vyčerpání dítěte,“ zdůrazňuje MUDr. Tuková. Černý kašel se obvykle projeví záchvatovitým vysilujícím kašlem, vedoucím často až k dávení. U kojenců však může mít atypický nenápadný průběh bez kašle, pouze se ztíženým dýcháním či pauzami mezi dechy.

Obecně je vždy u menších dětí s respirační infekcí nutné dbát na uvolnění nosu (šetrným odsáváním hlenů a čištěním nosu jemnými solnými kapkami) a u dětí do dvou let nedoporučujeme rutinně podávat volně dostupné léky tlumící kašel či ředící hleny. Ty mohou mít i závažné nežádoucí účinky, proto je vždy vhodná konzultace s lékařem. „Někdy žádají rodiče antibiotika i v případech, kdy se jedná o jednoznačný virový infek a antibiotika nemohou přinést dítěti žádný benefit,“ komentuje MUDr. Jana Augustínová a pokračuje: „Vzácně se setkáváme s rodiči, kteří naopak terapii antibiotiky pro své dítě odmítají i v případech, kdy se jedná o prokázaný bakteriální zánět a léky jsou jednoznačně indikované. Velkým rizikem je i odkládání očkování proti černému kašli rodiči.“

Letos je vyšší i počet hospitalizovaných dospělých se zápal plic

Počet úmrtí na zápal plic ve starší populaci (65+) v posledním desetiletí v ČR podstatně klesl, ale stále zůstává nejčastější příčinou úmrtí mezi infekčními chorobami. A to především typ, jehož původcem je pneumokok neboli *Streptococcus pneumoniae*. „Na naší klinice nejčastěji hospitalizujeme pacienty vyšších věkových skupin, tedy nad 65 let věku, kteří obvykle mívají další přidružená onemocnění. Chronickou obstrukční plicní nemoc, choroby

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 4. 12. 2024

TISKOVÁ ZPRÁVA

srdce, ledvin, cukrovku, jsou obézní, mají dlouhodobou léčbou celkově oslabenou imunitu,” vypočítává přednostka 1. kliniky tuberkulózy a respiračních onemocnění 1. LF UK a VFN (TRN), doc. MUDr. Jiří Votruba, Ph.D. a dodává: „Nutnost hospitalizace mladých a jinak zdravých jedinců bývá spíše výjimkou, i když tento rok byl počet nutně hospitalizovaných také o něco vyšší než v minulosti.“

Podle výsledků sérologické laboratoře VFN zaznamenává naše nemocnice letos i u dospělých pacientů zvýšený záchyt netypických mykoplazmových zápalů plic. Pro příklad: z 219 vyšetřených vzorků u věkové skupiny 40+ jich bylo 20 pozitivních (9,1 %). U věkové skupiny 16–39 let bylo ze 141 vzorů pozitivních 49, tedy téměř 35 %. *„Tyto infekce jsou početně srovnatelné s nemocí Covid–19. Vždy je potřeba co nejrychleji podat specificky zacílená antibiotika,”* zdůrazňuje doc. Jiří Votruba a doplňuje: *„Léčbu vždy konzultujeme s ATB centrem VFN, které má mimo jiné informace o aktuální epidemiologické situaci.“* I do vývoje většiny respiračních onemocnění u dospělých, které se přenášejí kapénkami, výrazně zasáhla plošná opatření spojená s pandemií Covid–19. V současnosti zaznamenáváme významný nárůst nemoci. Pertuse patří mezi vysoce nakažlivé onemocnění, což především u starších a nemocných osob znamená vážná rizika. *„Černým kašlem zatím letos onemocnělo nejvíc pacientů ve věkové skupině 15–19 let a jedenáct lidí na černý kašel zemřelo (většina vyššího věku). I proto je třeba u dospělé populace neustále zlepšovat celkový fyzický stav a životosprávu a dbát na pravidelné očkování. Doporučujeme zejména očkování proti pneumokokovi, chřipce, Covid–19, černému kašli a nově i RS virům,”* uzavírá doc. Jiří Votruba.

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) patří mezi největší nemocnice v ČR. Poskytuje základní, specializovanou, a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékárenskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků. Je zároveň hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

www.vfn.cz

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy je největší z českých lékařských fakult – navštěvuje ji přes 4500 studentů. Základními studijními programy jsou všeobecné a zubní lékařství, kromě nich nabízí fakulta studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absoluuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů.

www.lf1.cuni.cz

Pro další informace: Mgr. Marie Heřmánková, tisková mluvčí VFN v Praze, e-mail: marie.hermankova@vfn.cz, tel.: 224 962 074